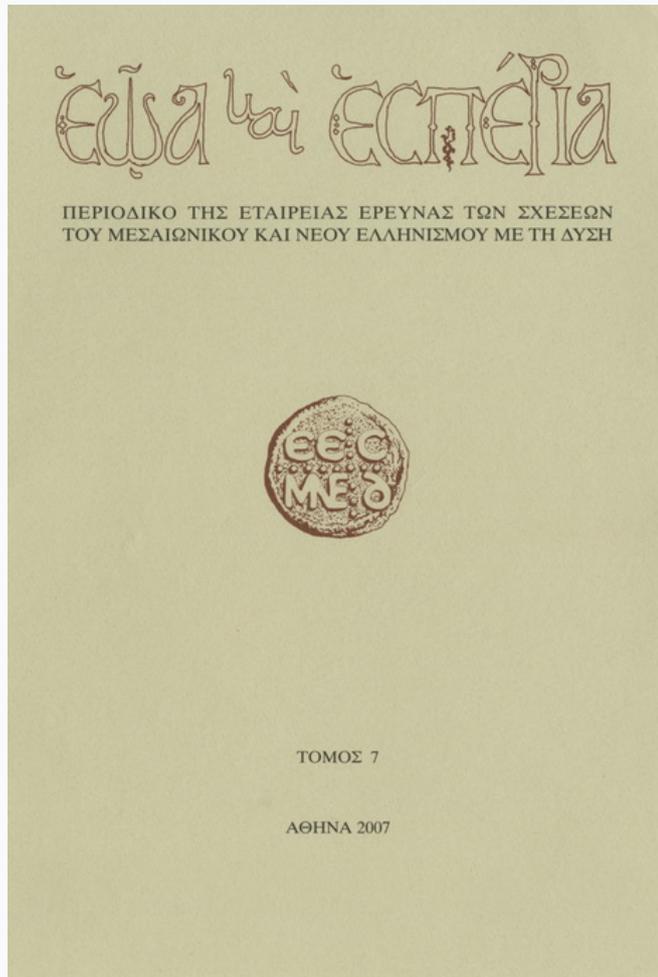

Εοα και Esperia

Vol 7 (2007)

**ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ.
ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

doi: [10.12681/eaesperia.98](https://doi.org/10.12681/eaesperia.98)

To cite this article:

ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ Μ. (2007). ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ. ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ. *Εοα Kai Esperia*, 7, 401–408. <https://doi.org/10.12681/eaesperia.98>

**ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ.
ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ**

Στην πρόσφατη μονογραφία της για την τεχνογνωσία και το εμπόριο της ερυθροβαφής η Όλγα Κατσιαρδή-Hering¹ έδειξε με θαυμαστό τρόπο πώς μπορούν να αξιοποιηθούν δεδομένα από τους αυστριακούς αρχαιακούς θησαυρούς, ώστε η οικονομική και κοινωνική ιστορία της διασποράς να μην απομονώνει τα υποκείμενα της ιστορικής δράσης από το περιβάλλον στο οποίο έδρασαν. Αντί τα μέλη των παροικιών και η οικονομική, κοινωνική και άλλη τους δράση στη χώρα υποδοχής να γίνονται αντικείμενα αποκλειστικά της εκάστοτε εθνικής ιστοριογραφίας, είναι σκόπιμο να μελετώνται και με βάση άλλα ερωτήματα και με αυτόν τον τρόπο να εντάσσονται στη διεθνή προοπτική. Αλλά και οι θεσμοί των παροίκων, όταν μελετηθούν συστηματικά και κυρίως όταν τους πλησιάσουμε θέτοντας νέα ερωτήματα, επιτρέπουν τη μελέτη των λεπτών ισορροπιών ανάμεσα στην ταυτότητα και την ετερότητα, την εθνοτική και την κοινωνική διαστρωμάτωση, ανάμεσα σε νεωτεριστικά άλματα και συντηρητικά συστήματα οργάνωσης και κοινωνικής συνοχής.

Από το 2005 γίνονται σταδιακά βήματα, με στόχο να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες για τη συστηματική έρευνα των κοινοτικών θεσμών στην πρωτεύουσα των Αψβούργων, τα οποία και παρουσιάζω συνοπτικά στη συνέχεια. Θα ήθελα με την ευκαιρία αυτήν, όμως, να επιμείνω εδώ στην ανάγκη για σταδιακή ανάπτυξη των ερωτημάτων μας στον χρονικό άξονα τουλάχιστον μέχρι τα μέσα περίπου του 20ού αιώνα. Πατί, βέβαια, ως λαμπρή περίοδος στην ιστορία της συγκεκριμένης παροικίας έχει καθιερωθεί η περίοδος, πάνω στην οποία η εθνική ιστοριογραφία, από τον Σπυρίδωνα Λάμπρο και εξής, πρόβαλε την τελεολογική ερμηνεία της. Σύμφωνα με αυτήν την ερμηνεία τα χρόνια της *Εφημερίδας των Πούλιων*, του Ψαλίδα και του Ρήγα, του *Λόγιου Ερμή* και της *Καλλιόπης*, του Γαζή, του Κοκκινάκη και του Δούκα δεν μπορούσαν παρά να οδηγήσουν στην επανάσταση

---

1. ΟΛΓΑ ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING, *Τεχνίτες και τεχνικές βαφής νημάτων*. Από τη Θεσσαλία στην Κεντρική Ευρώπη (18ος-αρχές 19ου αι.). Επίμετρο: Η Αμπελακιωτική Συντροφιά (1805), Αθήνα 2003.

και είναι τα χρόνια που οφείλουν να μας απασχολούν. Ωστόσο, η παροικία υπάκουε σε δικούς της νόμους συνέχειας και ασυνέχειας - που είχαν να κάνουν και με την πόλη και το κράτος, στο οποίο ζούσαν οι πάροικοι, και με τις εξελίξεις στη διεθνή οικονομία - και εξακολούθησε να υπάρχει και μετά το 1821. Ελάχιστα όμως ή μόνο αποσπασματικά έχουμε ασχοληθεί για παράδειγμα με τους τρόπους με τους οποίους λειτούργησαν οι πάροικοι, όταν παράλληλα με την Οθωμανική Αυτοκρατορία κλήθηκαν να ισορροπήσουν και με τα νέα εθνικά κέντρα. Όσοι πάροικοι παρέμεναν στη Βιέννη στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και διατηρούσαν ακόμη τη σχέση τους με τους παροικιακούς θεσμούς, είχαν πλήρη συνείδηση της φθίνουσας σημασίας της διακίνησης εμπορευμάτων με καραβάνια στο χειρσαίο δίκτυο της νοτιοανατολικής Ευρώπης, του μηχανισμού που είχε αναδείξει την πρώτη και δεύτερη γενιά σε σημαντικό παράγοντα της αυστριακής οικονομίας. Ωστόσο, συνέχισαν να συντηρούν και τις δύο κοινότητες (των αυστριακών και οθωμανών υπηκόων) με την οικονομική υποστήριξη των ιδιαίτερα επιτυχημένων ανάμεσα τους, του Σίμωνος Σίνα του νεότερου και του Νικολάου Δούμπα, που χρηματοδότησαν την ανακαίνιση της Αγίας Τριάδας το 1857 και του Αγίου Γεωργίου το 1898 αντίστοιχα. Η μεγάλη κρίση επήλθε, τουλάχιστον για τους θεσμούς των παροίκων, με τον κλυδωνισμό του ως τότε κοινωνικού τους συστήματος και την κατάρρευση της αυτοκρατορίας των Αψβούργων το 1918². Οι ανακατατάξεις στον μεσοπόλεμο με τους παροικιακούς θεσμούς σε πάγια αδυναμία, οι νέες μεταναστεύσεις υπό άλλες πια συνθήκες κατά και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η θεσμική μεταβολή στη σχέση ιερών και κοινότητας, αλλά και η πρόσδεση του σχολείου στην ελληνική κρατική εκπαιδευτική πολιτική είναι φαινόμενα που θα πρέπει πια και αυτά να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης. Επίσης, θα πρέπει να μελετηθούν, αλλά και να διασωθούν, τα μνημεία, όπως για παράδειγμα οι τάφοι στο παλιό νεκροταφείο της Βιέννης, St. Marx³, στο Κεντρικό Νεκροταφείο, αλλά και σε μικρά περιφερειακά νεκροταφεία.

Η ελληνική παροικία της Βιέννης μοιράζεται την τύχη πολλών ψηφίδων της ιστορίας των νεότερων χρόνων: ενώ όλοι φαίνεται να γνωρίζουν κάτι για αυτήν και ενώ υπάρχει πλήθος δημοσιευμάτων για επιμέρους θέματα, εξακολουθούμε να απέχουμε αρκετά από μια πλήρη προσέγγιση των οικονομικών παραμέτρων, των βιογραφικών (ακόμη και για σημαντικά πρόσωπα)

2. Για τον μεσοπόλεμο βλ. Μ. Θ. ΣΤΑΪΚΟΣ, Γερμανός Καραβαγγέλης, Μητροπολίτης Αμασειας και έξαρχος Κεντρίας Ευρώπης (1924-1935), Θεσσαλονίκη 1998.

3. Βλ. τώρα MARGIT MARIA HAVLIK, Der Sankt Marxer Friedhof. Die griechisch-orthodoxe Abteilung, αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία, Universität Wien, Wien 2006.

και κοινωνικών δεδομένων, αλλά και των θεσμικών δομών.

Μέλη των κοινοτήτων είχαν επιχειρήσει να καταγράψουν την ιστορία τους στις αρχές του 20ού αιώνα, την εποχή που ο Σπυρίδων Λάμπρος άρχιζε να διαμορφώνει από την πλευρά του Ελληνικού Εθνικού Κέντρου το πλαίσιο μελέτης των κοινοτήτων Αυστρίας και Ουγγαρίας στον *Νέο Ελληνισμό*. Για την κοινότητα του Αγίου Γεωργίου είχε συγγράψει μελέτη ο Μιχαήλ Κοϊμτζόγλου, για την κοινότητα της Αγίας Τριάδας ο Μιχαήλ Δούδος⁴. Για την κοινότητα του Αγίου Γεωργίου εξακολουθούμε να ανατρέχουμε στη μελέτη με πλούσιο αρχειακό υλικό του ιερέα του ναού, Σωφρόνιου Ευστρατιάδη (με επιμέρους πληροφορίες και για την κοινότητα της Αγίας Τριάδας)⁵. Για τον ναό του Αγίου Γεωργίου διαθέτουμε τώρα την εμπειριστατωμένη έκδοση του θεολόγου και βυζαντινολόγου Πύργου Τσιγάρου⁶. Όσον αφορά την Αγία Τριάδα, ο Γεώργιος Λάιος (1907-1978)⁷ επιχείρησε κατά τη δεκαετία του 1950 μια πρώτη καταγραφή με στόχο μάλλον μια μονογραφία, όπως φαίνεται από έγγραφα στα κατάλοιπά του, όπου και το αλφαβητικό ευρετήριο της έκδοσης Ευστρατιάδη, που χρησιμοποιήθηκε στην επανέκδοσή του το 1997⁸. Ο ιστορικός του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Γεώργιος Κιουτούτσкас επιχείρησε καταγραφή του αρχείου της Αγίας Τριάδας και τη συγγραφή μιας μονογραφίας στο τέλος της δεκαετίας του 1960. Δυστυχώς και αυτή παρέμεινε ανολοκλήρωτη. Έγγραφα από το αρχείο χρησιμοποίησε ο αυστριακός ιστορικός του εκκλησιαστικού δικαίου, Willibald M. Plöchl (1907-1984), για την εκπόνηση της μονογραφίας του το 1983, στην οποία εκτίθεται κυρίως η εξέλιξη των εκκλησιαστικών θεσμών μέχρι την ίδρυση της Μητρόπολης Αυστρίας το 1963⁹. Προς το τέλος του

-
4. M. G. KOIMZOGLU, Geschichte der griechisch-orientalischen Kirchengemeinde «zum Heil. Georg» in Wien, Wien 1912· M. DUDOS, Die griechisch-orientalische Kirchengemeinde zur Heiligen Dreifaltigkeit in Wien. Nach dem Gemeinde-Archiv von - (ανέκδοτη δακτυλόγραφη), Wien 1920.
  5. Σ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ, 'Ο ἐν Βιέννη ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καί ἡ κοινότης τῶν Ὀθωμανῶν ὑπηκόων, Ἀλεξάνδρεια 1912 (Αθήνα 1997² με ευρετήριο).
  6. Γ. Χ. ΤΣΙΓΑΡΑΣ, Ο ναός του Αγίου Γεωργίου. Ιστορία και τέχνη, Θεσσαλονίκη 2005.
  7. Βιογραφία και βιβλιογραφία Λαίου βλ. στο Π. Δ. ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗΣ, Γεώργιος Λάιος (1907-1978), *Μνημοσύνη* 7 (1978-1979) 402-409.
  8. Κέντρο Ερευνής Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού (ΚΕΜΝΕ) Ακαδημίας Αθηνών, κατάλοιπα Γεωργίου Λαίου.
  9. W. M. PLÖCHL, Die Wiener orthodoxen Griechen. Eine Studie zur Rechts- und Kulturgeschichte der Kirchengemeinden zum Hl. Georg und zur Hl. Dreifaltigkeit und zur Errichtung der Metropolis von Austria [Kirche und Recht 16], Wien 1983. Βιογραφικό του συγγραφέα στο *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon* τ. 23, 2004.

20ού αιώνα το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών σχεδίασε αποστολή μικροφωτογράφησης, η οποία, από όσο γνωρίζω, δεν πραγματοποιήθηκε. Κατά καιρούς δημοσιεύθηκαν επιμέρους μελέτες που ανέφεραν και έγγραφα από το αρχείο, χωρίς όμως να υπάρχει κάποια συστηματική παρουσίαση του υλικού.

Θετικό αποτέλεσμα αυτών των δυσκολιών υπήρξε η στροφή μεμονωμένων ερευνητών προς το αρχειακό υλικό μεγάλων αυστριακών φορέων, όπως το Haus-, Hof und Staatsarchiv και το Wiener Stadt- und Landesarchiv, ενώ δεν έχει ακόμη αξιοποιηθεί το Archiv der Republik για την περίοδο μετά το 1918. Η πιο πρόσφατη μονογραφία, η διατριβή της Βασιλικής Σειρηνίδου, που ολοκληρώθηκε το 2002 και της οποίας αναμένουμε τη δημοσίευση, συγκεντρώνει με κριτική ματιά τα δημοσιευμένα στοιχεία και φωτίζει οικονομικές και κοινωνικές συμπεριφορές, βασισμένη σε ανέκδοτα έγγραφα του αρχείου του Δήμου της Βιέννης και του Hofkammerarchiv¹⁰. Τα ελληνικά παλαιότυπα της βιβλιοθήκης της Ελληνικής Εθνικής Σχολής έχουν μελετηθεί από την Κομνηνή Πηδώνια, για τα λατινικά βασιζόμεστε ακόμη στους έντυπους καταλόγους των εφόρων της βιβλιοθήκης από τον 19ο αιώνα¹¹.

Τον Δεκέμβριο του 2004, χαιρετίζοντας το συνέδριο στη μνήμη του Gunnar Hering (1934-1994), ο μητροπολίτης Αυστρίας και έξαρχος Μεσευρώπης, κύριος Μιχαήλ Στάικος, ανακοίνωσε την πρόθεσή του να συμβάλει στην ανανέωση της αρχειακής πολιτικής της κοινότητας της Αγίας Τριάδας, ώστε σε συνεργασία με το Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Βιέννης (Institut für Byzantinistik und

-
10. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ, Έλληνες στη Βιέννη, 1780-1850, ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 2002· βλ. Η ΙΔΙΑ, Η ελληνική εγκατάσταση στη Βιέννη 1780-1820, αδημοσίευτη μεταπτυχιακή μελέτη, Αθήνα 1998 και Η ΙΔΙΑ, Βαλκάνιοι έμποροι στην Αψβουργική Μοναρχία (18ος-μέσα 19ου αιώνα). Εθνοτικές ταυτότητες και ερευνητικές αμηχανίες, στο: *Διασπορά-Δίκτυα-Διαφωτισμός* [Τετράδια Εργασίας 28], ΜΑΡΙΑ Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ – ΜΑΡΙΑ-ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ (επιμ.), Αθήνα 2005, σ. 53-81 (όλα με πλούσια βιβλιογραφία). Η παλαιότερη ρουμανική βιβλιογραφία για τη Βιέννη στο OLGA CİCANCI, Le rôle de Vienne dans les rapports économiques et culturels du Sud-Est Européen avec le Centre de l'Europe, *Révue des Études Sud-Est Européennes* 24 (1986) 3-16, η αυστριακή βιβλιογραφία στο Μ.-D. PEYFUSS, Eine griechische Kaffeehausrunde in Wien im Jahre 1837, στο: *Dimensionen griechischer Literatur und Geschichte. Festschrift für Pavlos Tzermias zum 65. Geburtstag* [Studien zur Geschichte Südosteuropas 10], G. HERING (επιμ.), Frankfurt am Main 1993, σ. 161-175.
11. ΚΟΜΝΗΝΗ Δ. ΠΗΔΩΝΙΑ, Ελληνικά παλαιότυπα της βιβλιοθήκης του ελληνικού σχολείου και των ελληνικών ορθόδοξων εκκλησιών της Βιέννης [Τετράδια Εργασίας 5], Αθήνα 1987.

Neogräzistik) να διασωθεί, ταξινομηθεί και μελετηθεί ο αρχαιακός πλούτος. Με τη σημαντική αυτήν πρωτοβουλία κλείνει μια μακρά περίοδος, κατά την οποία η πρόσβαση στο αταξινόμητο αρχαιακό υλικό ήταν δύσκολη και αποσπασματική. Η κατάσταση αυτή είχε δημιουργήσει μια ερευνητική προσμονή και μυθολογία για τις δυνατότητες που πιθανόν να παρείχε στην έρευνα η απρόσκοπτη χρήση του αρχείου. Στόχος του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Βιέννης είναι να λειτουργήσει ως σύμβουλος της Μητρόπολης και της κοινότητας της Αγίας Τριάδας (και στο μέλλον, ελπίζουμε, και της κοινότητας του Αγίου Γεωργίου) και να υποστηρίξει τη δημιουργία ενός αρχαιακού χώρου ανοιχτού στην έρευνα. Εφόσον πρόκειται για ιδιωτικό αρχείο, οι περιορισμοί πρόσβασης και δημοσίευσης θα τεθούν από τα όργανα της κοινότητας και τη Μητρόπολη Αυστρίας.

Στον δεύτερο όροφο του κτιρίου που στεγάζει τον ναό της Αγίας Τριάδας, τα γραφεία της Μητρόπολης Αυστρίας και την Ελληνική Εθνική Σχολή (Fleischmarkt 13, 1010 Βιέννη) φυλάσσονται σε ένα δωμάτιο (περίπου 10 τετραγωνικών μέτρων) τα έγγραφα που αποτελούν το λεγόμενο «αρχείο». Τον Φεβρουάριο και τον Ιούλιο του 2005 (το δωμάτιο που στεγάζει τα έγγραφα είναι μέσα στον χώρο του σχολείου και μια αποδοτική εργασία είναι δυνατή κυρίως στις περιόδους διακοπών) είχα, για πρώτη φορά μετά από ειρσοσατη παραμονή στη Βιέννη, την ευκαιρία να το επισκεφθώ. Μπόρεσα επίσης να δω το σύνολο των μητρώων και των δύο ναών, της Αγίας Τριάδας και του Αγίου Γεωργίου. Μαζί με αυτά φυλάσσονται και έκτακτα μητρώα ορθοδόξων προσφύγων και κρατουμένων του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, που προέρχονταν από διάφορες περιοχές της Αυστροουγγαρίας, από το στρατόπεδο του Oberhollabrunn (σημερινό Hollabrunn) της Κάτω Αυστρίας, τα οποία θα ενταχθούν καταρχήν στην αρχαιακή συλλογή, αποτελούν όμως αυτόνομη αρχαιακή ενότητα.

Το αρχαιακό υλικό αφορά κυρίως τους εξής θεσμούς:

- την ιστορική κοινότητα της Αγίας Τριάδας (έγγραφα συνεδριάσεων και οικονομικά) και τον ναό της Αγίας Τριάδας (κατά κύριο λόγο οικονομικά) από την ίδρυσή τους (1782/1787) μέχρι σήμερα,
- την Ελληνική Εθνική Σχολή (ίδρυση το 1801, αναγνώριση από τον αυτοκράτορα Φραγκίσκο Β΄ το 1804) μέχρι σήμερα,
- τα κληροδοτήματα από τον 18ο αιώνα και εξής,
- έγγραφα που αφορούν τη Μητρόπολη Αυστρίας από την ίδρυσή της (1963) μέχρι σήμερα.

Τα παλαιότερα έγγραφα ήταν εν μέρει ταξινομημένα σε φακέλους και κουτιά από τον 19ο αιώνα και είχαν τοποθετηθεί σε κλειστό ξύλινο ντουλά-

πι. Καταλαμβάνουν περίπου 16 γραμμικά μέτρα. Το σύστημα ταξινόμησης είναι εν μέρει χρονολογικό, εν μέρει θεματικό. Σώζονται έγγραφα κυρίως από το 1857-1858, το τέλος της ανακαίνισης του κτιρίου με την υποστήριξη του Σίμωνος Σίνα, και εξής. Έχουν όμως διασωθεί και παλαιότερα έγγραφα, π.χ. μισθολογικά των δασκάλων από το 1801, έγγραφα που αφορούν σημαντικές προσωπικότητες, κτητορικά και ιδιοκτησιακά έγγραφα. Υποθέτω, πως στα πλαίσια της ανακαίνισης οι τότε προεστώτες προχώρησαν σε κατάταξη, με αποτέλεσμα να πεταχθούν αρχαιότερα έγγραφα. Σημαντικό όγκο καταλαμβάνουν τα έγγραφα που αφορούν τα κληροδοτήματα, μερικά από το τέλος του 18ου αιώνα. Αρκετά από τα έγγραφα φαίνεται να χρησιμοποιήθηκαν στο πέρασμα των χρόνων για την άντληση πληροφοριών από ιστοριοδίφες και ιστορικούς και έχουν παρατοποθετηθεί. Πέρα από την παλαιότερη ταξινόμηση μέχρι περίπου τα τέλη του 19ου αιώνα, υπάρχει πλήθος λυτών εγγράφων που ταξινομήθηκαν στη δεκαετία του 1980, για να σωθούν από τη φθορά του χρόνου, σε φακέλους Α4 με χρονολογική σειρά και αφορούν κυρίως τα οικονομικά του ναού. Βρίσκονταν επίσης σε ξύλινο ντουλάπι και καταλάμβαναν περίπου 8 γραμμικά μέτρα. Τέλος, υπάρχουν ακατάτακτα σχολικά βιβλία και τετράδια (τα περισσότερα άγραφα) του ύστερου 19ου και πρώιμου 20ού αιώνα σε μεγάλους αριθμούς, καθώς και λυτά έγγραφα του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα. Τα μητρώα βαπτίσεων, γάμων, θανάτων των ναών αποτελούσαν επίσημα αυστριακά ληξιαρχικά βιβλία από το 1784 μέχρι το 1938, όταν η ληξιαρχική ευθύνη αφαιρέθηκε από τις ενορίες και ανατέθηκε αποκλειστικά στους δήμους. Φυλάσσονται σήμερα στον πρώτο όροφο του κτιρίου, στην αίθουσα συνεδριάσεων της δωδεκάδας, δηλαδή του διοικητικού συμβουλίου.

Μέχρι στιγμής έχουν γίνει τα εξής βήματα:

1. Αίτηση χρηματοδότησης της πρώτης φάσης από το ελληνικό Υπουργείο Πολιτισμού, στην οποία υπήρξε άμεση ανταπόκριση.
2. Ένταξη των ερευνών στα προγράμματα του Κέντρου Βαλκανικών Ερευνών της Αυστριακής Ακαδημίας των Επιστημών.
3. Συνεργασία με το αυστριακό Ινστιτούτο Απογραφής και Έρευνας των Εκκλησιαστικών Πηγών¹², το οποίο ανέλαβε τον Ιανουάριο του 2006 την ψηφιοποίηση των μητρώων μετά από απόφαση της κοινότητας της Αγίας Τριάδας και με χρηματοδότηση του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Βιέννης.
4. Τον Ιανουάριο του 2007 οι συνεργάτιδες του Ινστιτούτου Απογραφής και

12. Institut zur Erschließung und Erforschung kirchlicher Quellen, St. Pölten.

Έρευνας των Εκκλησιαστικών Πηγών, Karin Winter και Katrin Kininger, ιστορικοί-αρχειονόμοι, και η επί πτυχίω φοιτήτρια του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Βιέννης, Katharina Malli, άρχισαν τη διαδικασία διάσωσης, ταξινόμησης και καταγραφής των εγγράφων. Στη συνέχεια θα προχωρήσουν στη δημιουργία αρχειακού καταλόγου (βάση δεδομένων και pdf).

Από την πρώτη μου επαφή με το υλικό πιστεύω ότι συστηματικές σειρές εγγράφων επιτρέπουν την ικανοποιητική μελέτη κυρίως της ιστορίας του σχολείου και των δασκάλων του και των κληροδοτημάτων. Δεν είχα ακόμη την ευκαιρία να ελέγξω την πληρότητα των πρακτικών συνεδριάσεων. Η πρώτη μου εκτίμηση είναι, όμως, ότι το υλικό θα επιτρέψει να φωτισθούν αρκετές όψεις μιας από τις μακροβιότερες κοινότητες της διασποράς. Εάν οι συνθήκες το επιτρέψουν, θα θεωρούσα χρήσιμη τη δημιουργία μιας σειράς δημοσιευμάτων στα ελληνικά και στα γερμανικά, ώστε τα πορίσματα να ενταχθούν και στην αυστριακή ιστοριογραφία. Οι ερευνητές που θα ασχοληθούν στην πρώτη φάση της καταλογογράφησης θα είναι αποκλειστικά συνεργάτες του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών, ελπίζω όμως μεσοπρόθεσμα να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες χώρου και εμπιστοσύνης, ώστε να μπορούμε να μιλάμε για ένα αρχείο ανοιχτό στην έρευνα.

SUMMARY

ARCHIVAL SOURCES ON THE HISTORY OF THE GREEK-ORTHODOX COMMUNITY OF THE HOLY TRINITY IN VIENNA. NEW PERSPECTIVES

The aim of this paper is to present recent efforts to classify the archival materials of the Greek-Orthodox community of the "Holy Trinity" founded in the 18th century in Vienna. Archival material concerning the community has been rarely published and extremely few historians in the past century were given the chance to use the files kept in the building still housing today the church, the offices of the community, the school and the Greek-Orthodox Metropolis of Austria.

The chair of Modern Greek Studies at the Department of Byzantine and Modern Greek Studies of the University of Vienna was invited by the Metropolis of Austria and the "Holy Trinity" community council in 2005 to classify the archival materials. The project has been carried out under my supervision with the financial support of the Greek Ministry of Culture and in collaboration with the Institute for Research of Church Archival Sources (Austria).

The protocol books of the community were digitalized in 2006, while the files were cleaned, put in secure acid free boxes and classified during 2007. A provisional catalog in database format (Augias) and a print-out now exist and can be consulted at the Department of Byzantine and Modern Greek Studies. Further steps will hopefully include a presentation of the new archive, publication of the catalog and regular accessibility for research purposes, a workshop and a series, which will include publications based on research in the archive.

MARIA STASSINOPOULOU